

Zaintzaren aldeko borroka. Begoña Zearretari elkarrizketa

Lorea Agirre Dorronsoro
Kazetaria

Begoña Zearreta adinekoen zaintzailea da. 2016ko urrian hasita, adineko egoitzetako zaintzaileen lan baldintzak hobetzeko egindako 370 eguneko greban parte hartu zuen, beste 500 emakume langilerekin batera. Bizkaietan inoiz egindako grebarik luzeena izan zen, eta, agian, baita Euskal Herriko luzeena ere. Zaintza gizartearen erdigunean jartzeko borrokan metatutako esperientziatik dihardu.

Greba horrek ezaugarri berezi batzuk izan zituen: batetik, zaintzaileak izan ziren grebalariak; bestetik, emakumeak izan, eta mahaiaren beste aldean, ohiko patronala nolabait, gizonezkoak denak. Zaintza eremuko greba izateak eta grebalari emakumeak izateak greba behar baino gehiago luzatzea eta gogortzea ekarri zuela iritzi dio Zearretak. Oso begi bistan agertu zen generoak zeharkatzen dituela gizartea bera eta gizartea eraldatzeko borroka.

Zaintza eremuko langile gisa, zein da zure eguneroko lana zure zaintzaile lanpostu horretan?

Gure egoitzan goizeko zazpitan sartzen gara lanera. Txostena irakurtzen dugu zer gertatu den jakiteko. Eta erizainak esaten digu zein pertsona utzi ohean zauria osatzeko edo berak ikusi nahi duelako. Karroak prestatzen ditugu, behar ditugun gauzak: koloniak, izarak... Zazpiak eta laurden inguruan hasten gara jaisten. Gure egoitzan, adibidez, binaka joaten gara, mendekotasun handiko pertsonak baitaude. Bion artean jaisten ditugu dutxako eserleku batzuetara, eta bat dutxatzen ari den bitartean, besteak ohea egiten du. Gero bion artean janzten ditugu, eta horrela igarotzen dugu goiz guztia. 10:30-11:00ak inguruan 120 aitona-amonak altxatuta izan behar ditugu. Lan horretarako hamabi pertsona egoten gara.

Gure lana ez da fisikoa bakarrik, zeren eta jakin behar dituzu pertsona bakoitzaren pautak. Adibidez, haginak, sonoto-neak, gerrikoak... eraman behar dituzten gauza guztiak. Senitarteko batek nahi izan dezake, agian, sorbaldan zapia eraman dezala... Azkenean gauza horiek guztiak buruan daramatzazu.

10:30-11:00ak inguruan, beraz, altxatuta egon behar dute. Altxatuta daudenean bakoitza bere egongelara joaten da, eta han hamaiketakoak jan dutenak ateratzen ditugu eta 20 minutuz deskantsatzera goaz. Ondoren sartzen garenean, fardelak aldatzen hasten gara. Lehenengo jaiki denarekin hasten gara, edo pixa asko egiten duenarekin. Azken buruan, denak ezagutzen ditugu eta badakigu zein artatu behar dugun arinago. Lan hori egiteko momentu batean hiru gaude, baina 11:30ak inguruan hiru horietako bat zukuak ematera irteten da eta beste biek jarraitzen dugu fardelak aldatzen.

11:00etatik 12:30ak inguru arte aritzen gara aitona-amonak komunetara sartzen, zeren eta 12:30ean bazkaltzera sartu behar dira. Batzuk beren kabuz sartzen dira, baina beste asko, gurpildun aulkia dutenez, guk eraman behar ditugu. Lehenengo turmixa dutenei banatzen diegu bazkaria, ezin baitute beste gauzarik jan euren gaixotasunagatik. Eurei janaria ahora ematen hasten gara. Bi ari gara ahora ematen, eta bestea ari da besteei platera eskaintzen, bigarrena batzen eta postrea eskaintzen. Gero ateratzen ditugu, eta norbait komunekoa egin barik gelditu bada, komunera sartzen dugu eta siestara sartzen dugu. Jantokia gauerako prest uzten dugu, zaborra bota, eta txostenak egiten ditugu. Eta arratsaldeko hirurak berehala heltzen dira.

Gutxi gorabehera hamasei pertsona altxatzen ditugu, eta pertsona bakoitzarekin bi minutu atzeratzen bazara, ordu erdi gehiago da guztira. Kate bat da. Baina azkenean pertsonak dira, eta egun guztiak ez dira berdinak. Nire ustez, zaintza eta denbora ez lirateke lotuta egon behar.

Azken finean, oinarrizko-oinarrizkoa ematen diezu. Ni orain dela bederatzi urte hasi nintzen mundu honetan, eta hasieran pentsatzen nuen ez nuela aguantatuko; izan ere, lan gogorra da eta askotan ez daukagu denborarik behar bezalako zaintza eskaintzeko. Ez gara konturatzen edozein momentutan gu geu, edo gure senitartekoren bat, egoera horretan egon litekeenik. Eta gureentzat gauzarik onena nahi baldin badugu, besteentzat ere bai.

Zure esperientziatik, zer onarpen sozial du zaintzak oro har, eta konkretuki adinduen edo gure aitona-amonen eta gurasoen zaintzak?

Umeen eta zaharren zaintzak desberdintasun asko ditu gizartean. Zaintza ez da estimatzen. Umeenganakoa zer edo zer gehiago, nagusienganakoa ez

Umeen zaintzak eta zaharren zaintzak desberdintasun asko ditu gizartean. Egia da umeak etorkizuna direla eta zaintza behar dutela. Baina zaharrak iragana dira, eta, iragana diren heinean, asko egin dute. Orain guk hori ordaindu behar diegu. Zaintza ez da estimatzen. Umeenganakoa zer edo zer gehiago, nagusienganakoa ez. Izan ere, guk askotan entzun dugu *limpiaculos* garela. Eta ez gara *limpiaculos* soilik. Bada-kigu egoitzako jendea nolakoa den, ez dira gure familiakoak baina ezagutzen ditugu.

Zergatik erabaki zenuten grebara joatea?

Hitzarmenarengatik eta ratioengatik. Jende gehiago nahi dugulako lan egiteko: jende gehiago baldin badago, denbora gehiago dago zaharrei eskaintzeko. Soldata igoera lortu zen, ordu gutxiago lortu zen, bajen %100 ordaintzea lortu zen, baina ratioen kontua gobernuaren kontua da eta zintzilik gelditu da. Gure greba dela-eta, Babestu izeneko elkarte bat sortu zen Bizkaian; senitartekoak daude elkarte horretan, eta horiek oraindik jarraitzen dute ratioarengatik borrokan. Errebindikatzen. Eta guk ahal dugun neurrian laguntzen diegu.

Greba horretan grebalari gehienak emakumeak zineten. Horrek eraginik izan du greba egiteko moduan, greba antolatzeke moduan?

Azkenean, gure bizitza alde batera utzi dugu. Seme-alabak zituztenek askotan eurekin eramaten zituzten grebara. Baina emakumeak azkenean tematsuak gara, eta oso gogorrak. Eta proposatu genuena lortu genuen. Inoiz ez genuen pentsatu etsitzerik.

Oso luzea izan zen.

Bai, 370 egun. Oso luzea. Hasieran hasi ginen greba egun bat egiten, gero bi, gero hiru... astebete, hilabete... Isilik nahi gintuzten: hasieran zerbitzu minimoak %70etik %80ra igo ziren momentu jakin batzuetan, eta gero %80tik %90era. Orduan, gehienak lanean egon behar ginen. Isilik nahi gintuzten,

baina agenda eginda geneukan: lanean ez baginen, kalean geunden sinadurak batzen, pankartak ipintzen, lo egiten... bizitza arrunta alde batera utzita.

Grebaren negoziazio prozesu horretan uste duzu eragina izan duela hainbeste luzatzeak, eta patronalaren ikuspegitik eragina izan duela grebalariak emakumeak izateak? Gizonezkoen greba bat balitz desberdin hartua izango litzateke?

Entzun genuen emakumeen soldata gizonaren soldata handitzeko dela. Eta gaur egun hori pentsatzea... zeren eta gizonak bere soldata dauka eta emakumeak berea. Ni, adibidez, ezkongabea naiz, ez dut gizonik... Zeinen soldata handituko dut? Eurena? Eta emakume bi direnean? Edo ezkondu gabe-ko amak edo bananduta daudenak... Bakoitzak bere soldata dauka, ezta? Bakoitzari egiten duenagatik ordaintzen zaio. Eta kito. Gizonak berea edukiko du. Entzun dugu, baita ere, emakumeak garenez, manipulatuak izan garela. Hori ez da egia. Guk ELAn batzarrak egiten genituen, botoa ematen genuen eta beti irteten zen greban jarraitzea. Izan ere, oraingoan etsi izan bagenu, zer gertatuko zen? Hasi eta bertan behera utzi? Ez, jarraitu behar zen. Badago esaldi bat, ezina ekinez egina, eta horrela da.

Greban zinetela, zer nolako babes soziala sentitu zenuten? Jendeak zer esaten zizuen?

Kalean geundenean askok eta askok animatzen gintuzten aurrera jarraitzeko, ekiteko, ez etsitzeko... Aldiz, senitarteko batzuek ere esaten ziguten greban geundelako jende gehiago hiltzen zela, greba txarto egiten ari ginela... Baina, azken buruan, nik uste dut Diputazioak eskua sartu izan balu, greba arinago bukatuko zela. Izan ere, patronalak noren dirua erabiltzen du? Diputazioak ematen diona. Baina azkenean negozio hutsa da. Niri gustatuko litzaidake egunen batean beraiek edo beraien senideren bat egoitzan egon behar izatea. Edo langile gisa etortzea, zer egiten dugun ikusteko. Ez gara *limpiaculos* soilak... entretenitzen ditugu, aurpegi onarekin

esaten diegu «egun on»... Azkenean, eurentzako bizipoza da, eta poztasuna behar dute.

Greban zehar, hainbat ekitaldi egin ziren sostengua adierazteko. Nola bizi izan zenuten, adibidez, mugimendu feministaren sostengua?

Nik uste dut hasieran pentsatzen zutela eurekin ez zihola kontua. Baina azkenean konturatu ziren ez zela greba arrunt bat, gehienak emakumeak ginela, gure eskubideak eskatzen genituela... Apurka-apurka, euren laguntza izan dugu.

Esan izan da greba hori greba laboral bat izan dela eta baita nolabait soziala ere, zaintzaren gaia jarri duelako mahaiairen gainean. Uste duzu greba horren ondorioz zaintzaren auzia gehiago gizarteratu dela?

Bai, orain garrantzi handiagoa ematen zaio, baina ez behar duen guztia. Azken finean, zaintza gure bizitzako esparru guztietan dago: umeen zaintza, familiartereko zaintza, zaharren zaintza... Nahiz eta lanbide bat ez izan, etxean zaintza denbora guztian dago presente. Eta, azkenean, zaintzaile baten ongi zaindu dezan, zaintzailea ere ongi zaindu behar da. Etxean nahiz lanean.

Greba feminista ere izan dela esan da. Zuen buruak ikusi dituzue bi urteko prozesu horretan eraldatzen? Zer ikasi duzu, adibidez, feminismoaren edo zuen jarreraren inguruan?

Nik beti pentsatu izan dut gizonak zein emakumeak berdinak garena; gizonak guk baino indar gehiago edukiko dutela, baina guk umeak edukitzeko gaitasuna daukagula. Hori da dagoen ezberdintasun bakarra. Ni berdina naiz lehen eta orain: gizon nahiz emakumeok gauza berdinak egin ahal ditugu.

Greba prozesua eskola feminista bat bezala ere ikusi da kanpotik, neurri batean. Horrela izan zen zuentzako?

Niretzat, adibidez, ez. Gaur egun gauzak asko aldatu dira, beste asko aldatzeko daude, baina eskola bat bezala, ez.

Beharbada izan daiteke hainbeste emakume irten garen greba bakarrenetarikoa, eta horrek beste emakume batzuei erakuts diezaieke beraiek ere greba eginez gero zerbait lor dezaketela. Baina nire baitan ez dut eskola bat bezala bizi izan.

2017ko urrian greba bukatu zenean, badago argazki bat: kalean zaudete kamiseta berde horiek airera boteaz. Argazki hori geratu da gure begi-ninietan, gure historia sozial eta politikoaren irudi garrantzitsu bezala. Nola bizi izan zenuten grebaren bukaera, eta grebaren bukaerak hedabideetan jaso zuen arreta?

Emozio handiko eguna izan zen, eta baita urduritasunez bete ere. Greban egotea oso gogorra da, oso. Ez bazara hor egon, ezin duzu jakin zein gogorra den. Izan ere, behin hasiz gero, ez da etsi behar. Gogoarekin eta bizimodu eta ordutegi arrunt batera bueltatzeko ilusioarekin bizi izan genuen, egia esan.

Zein da greba baten gauzarik gogorrena?

Ez duzu ordutegirik. Egun batean, adibidez, lanera zoaz; hurrengoan zerbitzu minimoak ez dituzu egin behar eta, beraz, arratsaldeko zazpitan Arriagara joan behar zara. Hurrengo egunean kartelak banatu behar dituzu... Agenda desberdina duzu. Lanera joaten zarenean, badakizu goizeko zazpitan sartzen zarela, hiruritan irten... gutxi gorabehera badakizu. Baina, greban zaude nean, *stand by* egoeran zaude.

Gainera, nik ez nuen inoiz pentsatu hain luzea izango zenik. Askotan etsipenak jotzen zaitu. Esaten duzu, oraindik... eta oraindik... Baina beti dago jendearen animoa igotzen saiatzen

Hainbeste emakume irten garen greba bakarrenetarikoa izan daiteke, eta horrek beste emakume batzuei erakuts diezaieke beraiek ere greba eginez gero zerbait lor dezaketela

den norbait, eta hurrengoan bera egongo da ahul eta zeuk esango diozu lortuko dugula, apur bat gehiago eusteko. Batak besteari indarra ematea beste erremediorik ez dago.

Greba hau ELA sindikatuak lagundutako greba bat izan zen, baina emakume langile grebalariak eta sindikatuak zeundeten. Nolako izan zen elkarlana?

ELA gabe sekula ez ginen egongo hainbeste denbora greban. Izan ere, erresistentzia kutxa derrigorrezkoa da: lanik gabe eta soldatarik gabe ezin da bizi. Horri esker eutsi ahal izan diogu hainbeste denbora. Gainera, beraien esperientziagatik, jokamolde batzuk erakusten zizkiguten: bilerak egitea, greba egiten jarraitzea, orain kartelak banatzea, gero atentzioa emateko kanpaldi bat egitea... Azken buruan, berriek antolatzen zituzten gauzak, gure oniritziarekin, noski. Esan izan da ELAkoek manipulatu gintuztela, eta hori ez da egia. Izan ere, greba luzatu da ez delako arinago sinatu, eta ez manipulatu gaituztelako. Sinatu behar zen, eta sinatu arte eutsi. Oraindik sinatu barik egongo bagina, greban jarraituko genuke.

Nola izan zen greba bukatu eta lanera itzultzea? Zure egoitzan, adibidez, ez zuten denek greba egin.

Egoitzetan behin-behineko langile asko dago. Horiek beste modu batera laguntzen ziguten, baina, jakina, behin-behinekoak grebara joaten badira, hurrengoan ez dituzte deitzen. Langile horiek, beraz, ez ziren grebara joan. Beti dago baten bat besteek lortutakoa hartzen duena. Baina gehienok parte hartu genuen. Lanera itzultzea? Azken buruan, zerbitzu minimoak handiak ziren; esan dudanez, ehuneko %80-90 jan orduetan. Horrenbestez, gehienetan han geunden, gutxienez momentu jakin batzuetan. Grebak aurrera egin ahala, gero eta permisiboagoak ziren: gauzak hain ondo egiten ez baziren ere, ez zen ezer gertatzen. Baina, greba amaitu eta lanera itzultzerakoan, akatsik txikiak ere errieta zekarren, errepresalia gisa. Fitxatuta gaude, azken finean.

Grebarekin lorpen handiak izan dituzue. Baina, hasieran esan duzun bezala, ratioarena ez da ukitu. Hori funtsezko auzia da beharbada, denbora eta zaintza. Ez da kasualitatea izango ratioak ezin ukitu izatea.

Hori da gelditu zaigun puntu oso garrantzitsu bat, lortu ez duguna. Ea Babestu elkarteak eta guk lortzen dugun. Azkenean, ratioak kalkulatzekoan, sartzen dira gizarte laguntzaileak, fisioterapeutak, medikuak, animatzaileak... Eta kontuan hartu behar da horiek ez daudela asteburuetan, aste santuan... Horiek guztiak beharrezkoak dira, nik ez dut hori ukatzen, baina azkenean eguneroko lanak laguntzaileok egiten ditugu, laguntzaileak dira gehien behar direnak. Beraz, hortik hasi beharko litzateke ratioak berrantolatzen. Gobernuak orain dela urte batzuk ipini zituen egungo ratio horiek. Baina gaur egun zaharren egoitzetara joaten diren gehienek mendekotasun handia dute normalean. Eta mendekotasuna zenbat eta handiagoa izan, orduan eta denbora gehiago eskatzen du zaintzarako. Eta hori ez da mugitu azken hogeitun urteetan. Nik beti esaten dut, beraiek egon beharko lukete hor, zer gertatzen den benetan ikusteko. 🌿